

بررسی عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان پرستاری سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ دانشگاه علوم پزشکی ارتش

شیرین عالیخانی^۱، دکتر نادر مرکزی مقدم^۲، سهیلا برومند^۳، میترا زند بگلگه^۴

چکیده

سابقه و هدف: افت تحصیلی دانشجویان یکی از مشکلات عمده مراکز آموزش عالی کشور است که نه تنها باعث اتلاف وقت و هزینه های جاری این مراکز میشود بلکه باعث ایجاد مسائل و مشکلات روحی، خانوادگی و اجتماعی برای دانشجویان نیز میگردد. بر پایه مطالعات انجام شده این مشکل هر ساله در حال افزایش بوده و بسیاری از دانشجویان نمی توانند از عهده محتوی آموزشی بدون برآمده و یا آنها را در موعد مقرر انجام دهند. با توجه به این موضوع، پژوهشی با هدف تعیین عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان دانشکده پرستاری ارتش انجام گرفته است.

مواد و روشها: پژوهش حاضر از نوع توصیفی - مقطعی بوده که بر روی ۱۸۹ نفر از دانشجویان ورودی ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ دانشکده پرستاری ارتش انجام گرفته و ابزار گردآوری اطلاعات آن شامل مشاهده مستقیم پرونده های آموزشی و استفاده از پرسشنامه ای جهت اخذ اطلاعات فردی و خانوادگی بوده است که داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۱/۵ وارد رایانه شده و سپس از طریق شاخصهای آمار توصیفی و نیز آزمون آماری χ^2 ، آزمون t و آزمون رگرسیون خطی بصورت یک متغیره و چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

یافته ها: فراوانی افت تحصیلی در ۱۸۹ نفر دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارتش ۳۲ نفر (۱۶/۹٪) بود. ارتباط معنی داری بین متغیرهای جنس، میزان تحصیلات والدین، در قید حیات بودن والدین، شغل پدر و درآمد خانوادگی با افت تحصیلی دانشجویان وجود نداشت. درحالیکه ارتباط معنی داری بین متغیرهای سن، معدل دیپلم، محل سکونت، وضعیت تأهل، استفاده از سهمیه، شغل جانبی، شغل مادر و میزان درآمد فردی با افت تحصیلی دانشجویان مشاهده گردید ($p < ۰/۰۵$). که پس از تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آزمون رگرسیون خطی از بین این متغیرها بیشترین تأثیر را به ترتیب شغل جانبی ($p = ۰/۰۰۴$) و سن ($p = ۰/۰۰۲$) داشته اند.

نتیجه گیری: دانشجویان به عنوان جزء اصلی سیستم آموزش عالی، دارای ویژگیهای دموگرافیک و روانشناختی خاصی هستند که این ویژگیها را میتوان بعنوان یکی از مهمترین متغیرهای مداخله گر در رفتار تحصیلی دانشجویان در نظر گرفت. پیشگیری از شکست تحصیلی و بروز آسیبهای روانشناختی متعاقب آن، و در نتیجه بهبود کیفیت آموزش و بازدهی تحصیلی در گرو توجه نمودن به این ویژگیها و دیگر عوامل مؤثر در فرآیند یادگیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان خواهد بود.

کلمات کلیدی: افت تحصیلی، دانشجوی پرستاری، فرآیند آموزش

مقدمه

رفتارهای تحصیلی دانشجویان است که میتواند در پیشگیری از شکست تحصیلی و بهبود کیفیت آموزش مورد توجه قرار گیرند و میتوان این عوامل مؤثر را بصورت تحلیلی و به قرار ذیل طبقه بندی نمود:

نتایج حاصل از مطالعات انجام گرفته در زمینه وضعیت تحصیلی دانشجویان مؤید چگونگی تأثیر عواملی از قبیل ویژگیهای دموگرافیک و روانشناختی مداخله گر در

۱- مربی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده پرستاری، گروه بهداشت جامعه (نویسنده مسئول).

۲- دکترای حرفه ای پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، مدیریست پژوهش

۳- مربی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده پرستاری، گروه پرستاری کودکان

۴- مربی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده پرستاری، گروه مدیریت پرستاری

۱- عوامل جمعیتی:

الف- سن: مطالعات مختلف نشان داده اند که احتمال افت تحصیلی دانشجویان مسن تر نسبت به دانشجویان جوان تر بیشتر است، اما نتایج این مطالعات به لحاظ جوامع و شرایط تحصیلی میبایست با دقت مورد بررسی قرار گیرد.

ب- جنس: مطالعات سامراسکین و دارلینگک نشان می دهد که زنان و مردان به دلایل مختلفی دچار افت تحصیلی میشوند. زنان بیشتر به دلایل شخصی نظیر ازدواج و مردان به دلیل برنامه های درسی افت دارند. ولی عوامل مادی بر هر دو تاثیر گذار هستند (۱).

جنیفر باکینگهام معتقد است که پسران بیش از دختران در معرض افت تحصیلی قرار میگیرند. او با بررسی متغیرهای مختلفی از قبیل تفاوت های بیولوژیکی دو گروه جنسی - نحوه آموزش و برنامه های آموزشی و عوامل اقتصادی، اجتماعی و ... نشان داد که تاثیر عوامل اجتماعی و خانوادگی از قبیل از دست دادن پدر بیش از بقیه متغیرها بر روی افت تحصیلی پسران مؤثر بوده است (۲).

ج- سوابق تحصیلی د- علاقه به رشته ه- وضعیت تاهل..

۲- جایگاه اقتصادی و اجتماعی از قبیل شغل، محل زندگی، تحصیلات والدین، توانائی مالی فرد، خانواده شاهد و ایثارگر و داشتن مسئولیت خانواده و .... (۱). همچنین در تأیید تاثیر عوامل و رفتارهای اجتماعی دانشجویان بر وضعیت تحصیلی دونالد. سیمانک نیز پیشنهاد مینماید، مؤسسات آموزشی علاوه بر تأمین وقت و اعتبار جهت آموزش واحدهای دانشگاهی میبایستی وقت و اعتبار مجزائی را جهت آموزش واحدهای غیر دانشگاهی که موجب ارتقای رفتارها و زندگی اجتماعی دانشجویان و نهایتاً موفقیت در تحصیل آنان میگردد را نیز منظور نمایند (۳).

۳- عوامل آموزشی: ساعات مطالعه دانشجو، وضعیت تحصیلی دانشجو و ... (۱).

از آنجائیکه دانشجویان نیروهای برگزیده از نظر استعداد، خلاقیت، پشتکار و منابع معنوی جامعه و سازندگان فردای

کشور هستند و لازمه پیشرفت تحصیلی و زندگی موفقیت آمیز آنان، برخورداری از آرامش و امنیت خاطر در ابعاد زیستی، روانی، اجتماعی، آموزشی و همچنین بذل توجه به سایر مؤلفه های مهم تأثیر گذار در محیط یاد گیری است، (۴) لذا پژوهشگر در صدد برآمد تا با بررسی ویژگیهای دموگرافیک و نیز رویکرد نگرشی دانشجویان، تصویر روشنی از وضعیت دانشجویان مشروط دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی آجا ارائه نماید تا پس از شناخت فاکتورهای خطر، همراه با عدم موفقیت تحصیلی، بتوان زمینه های لازم را برای ارائه خدمات مشاوره ای، روانشناختی و آموزشی برای دانشجویان در معرض خطر فراهم آورد.

مواد و روشها

مطالعه انجام شده یک مطالعه توصیفی- مقطعی میباشد که وضعیت موجود را در مقطعی از زمان توصیف می نماید.

جامعه هدف، دانشجویان دانشکده پرستاری ارتش جمهوری اسلامی ایران بوده و جامعه مورد مطالعه، کلیه دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ دانشکده پرستاری ارتش جمهوری اسلامی ایران بوده اند که در این پژوهش تعداد ۱۸۹ نفر به روش سر شماری مورد بررسی قرار گرفتند.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات شامل مشاهده پرونده های آموزشی دانشجویان جهت جمع آوری نمرات هر ترم و اندازه گیری معدل ها و یک پرسشنامه جهت اخذ اطلاعات فردی و خانوادگی با ۳۱ سؤال بوده که با توجه به مطالعات مشابه طراحی گردیده بود. افت تحصیلی در این مطالعه بدین صورت تعریف شد: مشروط شدن دانشجو (معدل کمتر از ۱۲) در طول ترم و یا افت معدل دانشجو به میزان ۲ نمره نسبت معدل ترم قبل. اطلاعات استخراج شده با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۱/۵، داده ها وارد رایانه شد و سپس از طریق شاخصهای آمار توصیفی (درصد، میانگین و انحراف معیار) و نیز آزمون آماری X^2 ، آزمون t و آزمون رگرسیون خطی به صورت یک متغیره و چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. معنی داری آزمون ها $P < 0/05$ در نظر گرفته شد.

جدول ۱ - مقایسه متغیرهای زمینه‌ای در دو گروه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارتش با و بدون افت تحصیلی

p-value	ندارد تعداد (درصد)	دارد تعداد (درصد)	افت تحصیلی متغیر
۰/۵	۵۱ (۸۶/۴)	۸ (۱۳/۶)	جنس مرد
	۱۰۶ (۸۸/۵)	۲۴ (۱۸/۵)	زن
۰/۰۱	۳۷ (۷۱/۲)	۱۵ (۲۸/۸)	معدل دیپلم* <۱۶
	۱۲۰ (۸۷/۶)	۱۷ (۱۲/۴)	۱۶>=
۰/۰۱	۱۴۴ (۸۵/۷)	۲۴ (۱۴/۳)	محل سکونت خوابگاه
	۱۳ (۶۱/۹)	۸ (۳۸/۱)	غیر خوابگاه*
۰/۰۷	۱۴۱ (۸۴/۹)	۲۵ (۱۵/۱)	تاهل مجرد
	۱۶ (۶۹/۶)	۷ (۳۰/۴)	متاهل
۰/۰۴	۱۳۳ (۸۵/۸)	۲۲ (۱۴/۲)	سهیمه قبولی : آزاد
	۲۴ (۷۰/۶)	۱۰ (۲۹/۴)	سهیمه*
۰/۰۰۴	۳ (۳۷/۵)	۵ (۶۲/۵)	شغل جانبی دارد
	۱۵۴ (۸۵/۱)	۲۷ (۱۴/۹)	ندارد*
۰/۰۵	۱۱۲ (۸۶/۸)	۱۷ (۱۳/۲)	درآمد فردی* <۱۰۰۰۰۰
	۴۳ (۷۶/۸)	۱۳ (۲۳/۲)	-۱۰۰۰۰۰
	۲ (۵۰)	۲ (۵۰)	۲۰۰۰۰۰
			>۲۰۰۰۰۰
۰/۴	۹۶ (۸۵)	۱۷ (۱۵)	شغل پدر آزاد
	۶۱ (۸۰/۳)	۱۵ (۱۹/۷)	کارمند
۰/۰۳	۱۴۲ (۸۵/۵)	۲۴ (۱۴/۵)	شغل مادر خانه دار
	۱۵ (۶۵/۲)	۸ (۳۴/۸)	شاغل*

*ارتباط معنی دار آماری وجود دارد.

یافته ها

فراوانی افت تحصیلی در ۱۸۹ نفر دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارتش ۳۲ نفر (۱۶/۹٪) بود. میانگین سن در دانشجویان با افت تحصیلی $1/79 + 22/84$ سال و در دانشجویان بدون افت تحصیلی $1/63 + 21/73$ سال بوده است.

بالاتر بودن میانگین سنی دانشجویان دارای افت تحصیلی از لحاظ آماری معنی دار بود ($p = 0/002$).

جدول شماره یک بیانگر مقایسه متغیرهای زمینه‌ای در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارتش با و بدون افت تحصیلی می باشد. با توجه به نتایج جدول ۱ مشاهده می شود که خصوصیات دانشجویان دارای افت تحصیلی در مقایسه با دانشجویانی که افت تحصیلی ندارند به شرح ذیل بود: معدل دیپلم پایینتری داشتند، از نظر وضعیت سکونت بیشتر در خارج از خوابگاه سکونت داشتند، سهمیه قبولی بیشتری داشتند، اغلب آنها دارای شغل جانبی بوده و در آمد بالایی داشتند و اغلب آنها دارای مادر شاغل بودند. این تفاوت ها از نظر آماری نیز کاملاً معنی دار بود.

جهت مشخص نمودن عوامل موثر و پیشگویی کننده بر افت تحصیلی دانشجویان پرستاری ارتباط هر یک از متغیرهای زمینه‌ای با افت تحصیلی بررسی شد. با توجه به معنی دار بودن ارتباط متغیرهای سن، معدل دیپلم، وضعیت سکونت، سهمیه قبولی، شغل جانبی، درآمد فردی و شغل مادر با شاخص افت تحصیلی، این متغیرها وارد مدل رگرسیون خطی چند متغیره و یک متغیره شدند و با روش Forward بهترین مدل های ممکن استخراج شد. نتایج حاصل از رگرسیون یک متغیره نشان داد که متغیرهای شغل جتنبی، سن، شغل مادر، درآمد فردی، سهمیه قبولی و معدل دیپلم با توجه به ضریب استاندارد B به ترتیب دارای بیشترین تاثیر بر شاخص افت تحصیلی است. (جدول ۲).

جدول ۲ - عوامل پیشگویی کننده شاخص افت تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارتش

عامل پیشگویی کننده	ضریب استاندارد B	میزان ثابت خطای معیار	P-Value مدل	ضریب تعیین (R ²)	ضریب همبستگی پیرسون (R)
شغل جانبی (دارد - ندارد)	۰/۲۵	۰/۴۷۶ -۰/۱۳۲	۰/۰۰۰۱	۰/۰۶۵	۰/۲۵۵
سن (کمی)	۰/۲۵	۵/۳۹ ۰/۰۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۶	۰/۲۴۶
شغل مادر (خانه دار - شاغل)	۰/۱۸	۰/۲۰۳ -۰/۰۸۳	۰/۰۱۵	۰/۰۳	۰/۱۷۷
درآمد فردی (کمی)	۰/۱۷	۰/۱۲۲ ۰/۰۵۲	۰/۰۲	۰/۰۲۸	۰/۱۶۹
سهیمه (سهیمه - آزاد)	۰/۱۶	۰/۱۵ ۰/۰۷	۰/۰۳۲	۰/۰۲۴	۰/۱۵۶
معدل دیپلم (کمی)	-۰/۰۱۶	-۳/۲۲ ۰/۰۱۴	۰/۰۲۶	۰/۰۲۶	-۰/۱۶۱

بالاتری داشته (۶) که مؤید یافته های این مطالعه می باشد. نتایج این تحقیق نشان داد که بیشتر دانشجویان دچار افت تحصیلی، مؤنث بوده اند ولی اختلاف معنی داری بین دو گروه مؤنث و مذکر دیده نشد ($p = ۰/۵۳$). در بررسی که بر روی وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشکده پزشکی شیراز ورودی های ۱۳۶۵ تا ۱۳۶۹ انجام شد رابطه پیشرفت تحصیلی با جنسیت معنی دار نبوده است (۷).

نتایج مطالعه نشان داد که اکثریت دانشجویان دچار افت تحصیلی معدل دیپلم کمتر از ۱۶ دارند و هرچه معدل دیپلم دانشجویان افزایش یافته، افت تحصیلی کمتر و هرچه معدل دیپلم کاهش یافته، افت تحصیلی افزایش می یابد. فلاح زاد. م نیز رابطه ترمهای مشروطی دانشجویان را با معدل دیپلم آنها با $p = ۰/۰۳$ رابطه ای معکوس و معنی دار بدست آورده است (۷). ۱۴/۳٪ (۲۴ نفر) از افرادی که در خوابگاه سکونت داشته اند دارای افت تحصیلی بودند و این در حالی است که ۳۸/۱٪ (۸ نفر) از افرادی که خارج از خوابگاه سکونت داشته اند دارای افت تحصیلی گردیده اند و این اختلاف از نظر آماری کاملاً معنی دار می باشد ($P = ۰/۰۱۲$).

با توجه به وجود این ارتباط معنی دار، محقق جهت تعیین عوامل مؤثر بر افت تحصیلی در دانشجویان که ساکن خوابگاه نمی باشند به بررسی ارتباط بین متغیرهای کمی و کیفی مؤثر در این گروه پرداخت که نتایج ذیل بدست آمد:

- ۱۴/۳٪ دانشجویان ساکن خارج از خوابگاه دارای شغل جانبی بوده و فقط ۰/۳٪ دانشجویان ساکن در خوابگاه بجز تحصیل به حرفه دیگری اشتغال داشتند.

- ۳۸/۱٪ دانشجویان ساکن خارج از خوابگاه متأهل و فقط ۸/۹٪ ساکنین خوابگاه متأهل بوده اند.

- میانگین سنی دانشجویان ساکن خارج از خوابگاه $۲۳ \pm ۱/۸$ سال در حالی که در ساکنین خوابگاه $۲۱/۷ \pm ۱/۶$ سال بوده است.

- میانگین معدل دیپلم در دانشجویان ساکن خارج از خوابگاه ۱۶/۱ در حالی که در ساکنین خوابگاه ۱۶/۵۱ بوده است.

- میانگین درآمد فردی در دانشجویان ساکن خارج از خوابگاه ۱/۷۶٪ در حالی که در ساکنین خوابگاه ۱/۲۸٪ بوده است.

ضمناً پس از انجام آزمون رگرسیون خطی چند متغیره نیز مشخص شد که متغیرهای معدل دیپلم، سهیمه قبولی و شغل مادر دارای بیشترین تاثیر بر شاخص افت تحصیلی می باشند.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که میانگین سنی دانشجویان دارای افت تحصیلی بالاتر بود. در تحقیق مشابهی که توسط شمس. ب و همکاران انجام شد. این ویژگی فردی با رفتار تحصیلی ناموفق دانشجویان دارای ارتباط معنی داری بوده است (۵). همچنین نسب. م و همکاران وی در شیراز اعلام نموده اند، دانشجویان مشروط نسبت به سایر دانشجویان میانگین سن

دانشجویان دارای افت تحصیلی، فاقد شغل جانبی در کنار تحصیل خود بوده اند و آزمون های آماری رابطه معنی داری را بین این دو گروه نشان می دهد ($P=0/004$).

در تحقیقی که پوراکی. ش در خصوص بررسی تأثیر اشتغال به کار دانشجویان پرستاری در طی دوران تحصیل بر موفقیت تحصیلی آنان در دانشگاه های علوم پزشکی تهران بر روی ۱۶۹ نفر دانشجو که ۹۳ نفر آنان اشتغال به کار دانشجویی داشته اند انجام داده، نتایج نشانگر این مطلب بوده که کار دانشجویی بر موفقیت تحصیلی تأثیری ندارد (۹).

به نظر محقق علت عدم همخوانی این دو تحقیق ناشی از اشتغال به کار غیر مرتبط با حرفه پرستاری اکثریت دانشجویان شاغل در دانشکده پرستاری ارتش می باشد. که این امر نه تنها در جهت کسب آموخته های پرستاری آنان نبوده، بلکه با ایجاد خستگی و مسائل ناشی از اشتغال باعث افت تحصیلی در جامعه مورد پژوهش این طرح گردیده است.

نتایج این مطالعه بیانگر آنست که بیشترین تعداد دانشجویان دارای افت تحصیلی ۱۳ نفر (۱۶٪) به رشته پرستاری علاقمند بوده و کمترین تعداد دانشجویان دارای افت تحصیلی ۲ نفر (۲۵٪) به رشته پرستاری بی علاقه می باشند که آزمون آماری نیز اختلاف معنی داری را بین این دو گروه نشان نداد ($p=0/69$). این در حالی است که بین متغیر علاقمندی به رشته تحصیلی و مشروط شدن دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ارتباط معنی داری مشاهده شده است ($P<0/0005$) (۵).

۱۷ نفر (۱۳/۲٪) دانشجویان دارای افت تحصیلی، با درآمد فردی کمتر از ۱۰۰ هزار تومان در ماه و ۲ نفر (۵۰٪) آنها، با درآمد فردی بیش از ۲۰۰ هزار تومان در ماه داشته اند و آزمون آماری اختلاف معنی داری بین متغیرهای افت تحصیلی و میزان درآمد فردی نشان می دهد ($p=0/05$). همچنین در مطالعه ای که بر روی دانشجویان پیراپزشکی کرمانشاه انجام گرفته، عامل مشکلات مالی دانشجویان جزء عوامل مؤثر در مشروط شدن آنان بوده است که ارتباط معنی داری را نشان داده است (۱۰).

نتایج حاصل از این مطالعه نشان می دهد که عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ارتش به ترتیب میزان تأثیر شامل: داشتن شغل جانبی، سن بالای

با توجه به یافته های فوق به نظر می رسد که افت تحصیلی در دانشجویان ساکن خارج از خوابگاه به دلیل داشتن سن بیشتر - متأهل بودن - داشتن شغل جانبی، کسب درآمد فردی بیشتر - و معدل دیپلم پایین تر نسبت به ساکنین خوابگاه بیشتر است.

همچنین یافته های تحقیق بیانگر آنستکه ۲۴ نفر (۱۵/۱٪) دانشجویان دارای افت تحصیلی مجرد و ۷ نفر (۳۰/۴٪) آنها متأهل می باشند که آزمون آماری نیز اختلاف معنی داری را بین دو گروه نشان نداد ($p=0/077$). اما در تحلیل رگرسیون، وضعیت تأهل دانشجو با ضریب نفوذ ۰/۱۳ و $P=0/066$ هفتمین عامل مؤثر در بروز افت تحصیلی بود.

نتایج حاصل از بررسی روند تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی در همدان توسط یوسفی. ر و سعیدی جم. م نشان داد که دانشجویان مجرد نسبت به دانشجویان متأهل از میانگین نمرات بهتری در دروس تخصصی و عمومی برخوردار بوده اند (۸).

به نظر می رسد ازدواج و قبول مسئولیت و پذیرفتن نقشهای دیگر اجتماعی بجز دانشجو بودن به لحاظ روحی و قرار گرفتن در مسیر مشکلات خانوادگی و نیز بهره گیری از فرصت های مطالعاتی نقش بسزایی در افت تحصیلی دانشجویان متأهل داشته باشد.

۲۲ نفر (۱۴/۲٪) دانشجویان دارای افت تحصیلی از سهمیه قبولی آزاد و ۱۰ نفر (۲۹/۴٪) از سهمیه های مختلف شاهد، ایثار گر، بهیاری و ... جهت ورود به دانشگاه استفاده نموده اند که با توجه به آزمون آماری اختلاف معنی دار است ($P=0/043$). در جهت تأیید نتیجه حاصل از این بررسی یافته های بدست آمده از پژوهشی که توسط یوسفی مشعوف. ر و سعیدی جم. م بر روی بررسی روند تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام گرفته حاکی از آن است که دانشجویان با سهمیه آزاد و مناطق وضعیت تحصیلی بهتری از دانشجویان با سهمیه ایثار گر و شاهد داشته اند. (۸) همچنین نسب. م و همکاران نیز یکی از عوامل مؤثر در مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز را استفاده از سهمیه جهت قبولی در دانشگاه بیان نموده اند. (۶)

تعداد ۵ نفر (۶۲/۵٪) از دانشجویان دچار افت تحصیلی دارای شغل جانبی در کنار تحصیل خود، و ۲۷ نفر (۱۴/۹٪) دیگر از

و سپردن تعهد استخدامی به پذیرفته شدگان این رشته را به پایان چهار سال تحصیل موفقیت آمیز آنان موکول نمائیم تا رقابت مثبت و سازنده ای در بین دانشجویان ایجاد گردد. همچنین میتوان با ارائه خدمات مشاوره ای، روانشناختی و آموزشی برای دانشجویان در معرض افت تحصیلی گامهای مؤثری را در جهت بهبود روند آموزشی آنان برداشت.

دانشجویان، اشتغال مادر، میزان درآمد فردی، استفاده از سهمیه در کنکور ورودی، معدل پایین دیپلم، متأهل بودن و عدم سکونت در خوابگاه می باشد.

در نهایت پیشنهاد میگردد ضمن دقت در انتخاب بهتر دانشجویان به لحاظ معدل دیپلم در هنگام پذیرش، جهت استفاده کننده گان از سهمیه های مختلف نیز شرط سنی خاصی را لحاظ نموده

References

- ۱- مجدالدین عبدالرضا، بررسی عوامل افت تحصیلی دانشجویان دوره کارشناسی (روزانه) دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد، بهمن ۱۳۷۴.
- 2- Buckingham J. The puzzle of boys educational decline, a review of the evidence, Issue Analysis. 1999 Nov; 9: 235-241.
- 3- The decline and fall of education, part 2. htm, 2003.
- ۴- صفدری ده چشمه ف، دل آرام م، پروین ن، امینیان ف. بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری و مامائی شهر کرد. مجله آموزش در علوم پزشکی. شماره چهاردهم، سال ۱۳۸۴.
- ۵- شمس ب، فرشیدفر م، حسن زاد خ ا، مقایسه ویژگیهای دموگرافیک و شخصیتی دانشجویان مشروط و غیر مشروط دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، پایان نامه دکتری، ۱۳۷۴.
- ۶- نسب م، آیت الهی س م، رحمانی ب، محمدی م، دانش پژوه ف، سعیدیان م، جمشیدی صابری فیروزی م، پنجه شاهین م ر، موسوی ا. بررسی علل مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علوم

پزشکی شیراز سال تحصیلی ۱۳۷۷-۱۳۷۶، پایان نامه دکتری، ۱۳۷۷.

۷- فلاح زاده م ج. بررسی کلی وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشکده پزشکی شیراز ورودی سالهای ۱۳۶۹-۱۳۶۵، پایان نامه دکتری، ۱۳۷۰.

۸- یوسفی مشعوف ر، سعیدی جم م. بررسی روند تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه، دانشگاه علوم پزشکی همدان طی سالهای (۷۳-۶۸). چهارمین همایش کشوری آموزش پزشکی، استان تهران، ۱۳۷۴.

۹- پوراکی ش. بررسی تأثیر اشتغال به کار دانشجویان پرستاری در دوران تحصیل بر موفقیت تحصیلی آنان در دانشکده های پرستاری و مامائی دانشگاههای علوم پزشکی واقع در شهر تهران سال ۱۳۷۲، پایان نامه کارشناسی ارشد ۱۳۷۲.

۱۰- علیاری شوره دلی ش. بررسی علل مشروط شدن دانشجویان پیراپزشکی دانشکده پرستاری، مامائی و پیراپزشکی کرمانشاه در نیمسال اول سال تحصیلی ۷۷-۷۶ از دیدگاه خود دانشجویان، پایان نامه دکتری، ۱۳۷۷.

Evaluation of influencing factors of educational decline of nursing students of Army University of Medical Sciences between 1380 and 1383

* Alikhani Sh; MSc¹, Markazi Moghaddam N; MD², Zand Begleh M; MD³

Abstract

Background: Educational decline is one of the most important problems of educational institutes which not only cause waste of time and resources but also cause psychological, familial and social side effects. Unfortunately, this dilemma has been increasing annually and students can not deal with them appropriately. This study was aimed to evaluate the possible influencing factors of educational decline in nursing students of the years 1380-1383 of Army University of Medical Sciences.

Methods and materials: In this descriptive cross-sectional study, 189 students of the years 1380-1383 of faculty of nursing were evaluated. The data were collected directly from their educational file using designed questionnaire and were analyzed with SPSS-11.5 by descriptive methods.

Results: The frequency of educational decline was seen in 32 (16.9%) of patients. No statistical correlations were observed with sex, level of education of parents, parents death, job of father, family income and educational decline ($P>0.05$). Whereas, statistical differences were observed between age, diploma GPA, residential area, marital status, part-time job, job of mother and educational decline ($P<0.05$). Part-time job ($P=0.004$) and age ($P=0.002$) had the most influencing effect on educational decline.

Conclusion: Students as important members of education system have their own particular psychological and demographic characteristics which can have influence their education status. With appropriate knowledge and considerations to these factors, it is possible to prevent educational decrement of students.

Keywords: Education, Educational decline, Nursing students

-
- 1- (*Corresponding author) Instructor, Army University of Medical Sciences, Faculty of Nursing, Department of Social Health Education
  - 2- General physician, Army University of Medical Sciences, Research Office Manager
  - 3- Instructor, Army University of Medical Sciences, Faculty of Nursing, Department of Infantile nursing
  - 4- Instructor, Army University of Medical Sciences, Faculty of Nursing, Department of Nursing Management